

noviny pre občanov a priateľov obce Pravenec

Pravenčan/ka

DECEMBER 2023 - Číslo 4 - ROČNÍK XV. - trojmesačník

Advent - obdobie pokoja, rozjímania, dobročinnosti a upokojenia. Aj keď pre väčšinu ľudí je predvianočné obdobie časom zhonu, obstarávania darčiekov, upratovania, pečenia a všetkých príprav na Vianoce. Samotné slovo advent pochádza z latinčiny „Adventus“- znamená príchod. Pre kresťanov je advent v znamení čakania na príchod Spasiteľa a duchovných príprav na Vianoce. Symbolom adventu je adventný veniec, ktorý má štyri sviečky a postupne sa vždy v nedeľu zapalujú počas celého adventu.

Prvá, železná sviečka, symbolizuje nádej; druhá, bronzová, symbolizuje mier; tretia, strieborná, symbolizuje priateľstvo a štvrtá, zlatá, je symbolom lásky. S poslednou sviecou prichádzajú Vianoce, sviatky pokoja, lásky, vychutnávania rodinných tradícií a rituálov.

Až vianočné zvony zavonia, ihličie doma rozvoní, zahodte všetky trápenia a starosti, užite si sviatky v šťastí a radosť.

Nielen na Vianoce a na Nový rok, ale počas všetkých dní želáme Vám úspešný a šťastný nový rok. Praje celá redakčná rada.

Mgr. Jolana Majzlanová

Foto: Dáša Mendelová

Stromček nášho destva

Foto: Marika Gloneková Tobiášová

Vážení občania,

rok 2023 sa chýli ku koncu. Ubehol rok, čo som vo funkcii starostu obce Pravenec. Nastáva čas bilancie mojej práce a hodnotenia samých seba. Rok 2023 priniesol mnohým veľa a mnohým veľa vzal, priniesol negatívne, ale aj pozitívne zmeny. Všetkým Vám, ktorí ste sa zaslúžili, aby bol tento rok v našej obci hodnotnejší, by som chcel vyjadriť poďakovanie za spoluprácu, dobrovoľnícku, spolkovú a klubovú činnosť.

Prajem všetkým občanom Pravenca, rodinám, blízkym a priateľom požehnané pohodové vianočné sviatky plné lásky a porozumenia, deťom radosť z darčiekov od Ježiška, dospelým pracovné úspechy, v súkromí pohodu a seniorom pokojné užívanie si zaslúženej penzie.

Všetkým to najdôležitejšie- pevné zdravie, lásku, šťastie a mnoho dôvodov na úsmev. Šťastlivý nový rok 2024!

Starosta obce Pravenec Marián Kmeťko

Pripravované akcie:

OBECNÝ PLES - 27.1.2024

(hostia Barbora Piešová
a Robo Kaiser)

Zimné slávnosti folklóru - 3.2.2024

Foto: Dáša Mendelová

PF 2024

Po nástupe do funkcie starostu obce bolo mojou úlohou v prvom rade etablovať sa v kolektíve pracovníkov Obecného úradu v Pravenci, nakoľko pracovná atmosféra je pomerne dôležitá nielen pri riadení samosprávy. Je vhodné vybudovať si správnu pozíciu, spoľahlivý chod a na pracovisku dobrú vzájomnú spoluprácu. Touto cestou sa chcem všetkým srdečne poďakovať za odvedenú prácu, obetavosť a čas strávený aj mimo pracovnej doby. Ďakujem p. Jane Kmeťovej- správca daní a poplatkov, Ing. Miroslavovi Dzinovi – úsek životného prostredia, stavebný poriadok, p. Andrei Krajnerovej- ekonomický úsek, p. Jozefovi Majzlanovi ml.- nenazvem ho inak ako „ zlaté ruky obce“, zamestnancom MŠ Pravenec-riaditeľke p. Adele Kardošovej, učiteľke p. Tatiane Uričovej, p. Ide Drábikovej- vedúcej ŠJ v MŠ, p. Lenke Kmecovej - kuchárke MŠ, p. Eve Žillovej - školníčke MŠ, opatrovatelkám - p. Márii Kmeťkovej, p. Marte Jackuliakovej, p. Liubov Nesterenko, p. Helene Dobrotkovej, p. Jane Belákovej a p. Márii Mokrej. Tak isto ďakujem šéfredaktorke Mgr. Jolane Majzlanovej, p. Klaudii Majzlanovej - členke redakčnej rady, p. Jolane Bobockej - členke redakčnej rady, Mgr. Romanovi Mikovi - členovi redakčnej rady, speváckej skupine Vrbinka, FO MTJ Pravenec, ale aj jednotlivcom, reprezentujúcim našu obec – p. Milan Barényi – majster Slovenska v disciplíne E-MTB cross-country, p. Róbert Turic – reprezentant Slovenska v para ľadovom hokeji, Dominik Kmeť – mládežnícky reprezentant Slovenska vo futbale a hráč MŠK Žilina. Vďaka patrí aj poslancom Obecného zastupiteľstva v Pravenci za odvedenú prácu v prospech obce.

Starosta obce Pravenec Marián Kmeťko

Zo života obce

Zo zasadnutí obecného zastupiteľstva

Od posledného vydania našich obecných novín sa obecné zastupiteľstvo zišlo jedenkrát, a to 13.12.2023 a prijalo uznesenia, ktorými:

a) zobralo na vedomie

- správu o plnení uznesení z predchádzajúcich zasadnutí obecného zastupiteľstva
- vykonanie rozpočtových opatrení v rámci kompetencií starostu obce č. 6/2023 a 7/2023, ktorým sa mení rozpočet obce na rok 2023
- správy hlavného kontrolóra obce o výsledku kontroly č. 2/23 – 4,5
- informáciu o schválení zámeru zámery pozemkov v zmysle uznesenia č. 25/2023 s tým, že v konaní danej žiadosti sa bude pokračovať, ak žiadateľ obnoví opatrenie vykonané v ochrannom pásme účelovej komunikácie slúžiace na odvodnenie účelovej komunikácie od dažďovej vody, pričom sa jedná o hranice parciel 2824 a 2467 k. ú. Pravenec
- žiadosť Jaroslava Šmidáka, Rázusa 885, 971 01 Prievidza o zmenu územného plánu, pričom obec Pravenec v súčasnej dobe neplánuje riešiť zmenu využitia lokality, v ktorej sa nachádza stavba „ Krytá lesná pozorovateľňa“.

b) schválilo

- Všeobecné záväzné nariadenie č. 5/2023 o dani z nehnuteľností na kalendárny rok 2024
- Všeobecné záväzné nariadenie obce Pravenec č. 6/2023 o organizácii miestneho referenda, so zapracovaním zmeny § 4 podľa podnetu Okresného prokurátora Okresnej prokuratúry Prievidza
- Všeobecné záväzné nariadenie č. 7/2023 ktorým sa zrušuje Všeobecné záväzné nariadenie č. 5/2009 o určení

výšky dotácie na prevádzku a mzdy na dieťa Materskej školy v Pravenci v znení neskorších VZN

- Všeobecné záväzné nariadenie obce Pravenec č. 8/2023 o poplatku za znečistenie ovzdušia
- žiadosť o dofinancovanie činnosti MTJ na rok 2023 vo výške 3 000 €
- návrh rozpočtového opatrenia č. 8/2023
- poskytnutie dotácie pre MTJ Pravenec vo výške 22 500 €, z čoho minimálne 1 500 € bude použitých pre Turistický klub Pravenec
- poskytnutie dotácie pre Stolno-tenisový klub Pravenec vo výške 500 €
- poskytnutie dotácie pre Občianske združenie TEOFIL vo výške 1 000 €
- návrh rozpočtu obce Pravenec na rok 2024 a na roky 2025 a 2026
- plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra obce na I. polrok 2024
- správu o výchovno-vzdelávacej činnosti Materskej školy Pravenec, jej výsledkoch a podmienkach v školskom roku 2022/2023
- žiadosť Borisa Meluša o dodatočné povolenie stavby „Hospodárska budova“ na par. č. 2718, k. ú. Pravenec – lesný pozemok s tým, že daná budova bude slúžiť výlučne za účelom obhospodarovania lesa a žiadateľ sa bude spolupodieľať na financovaní najbližšej zmeny a dodatku územného plánu
- odmenu hlavnému kontrolórovi obce za rok 2023 vo výške 20 % zo súčtu plátov za rok 2023

Celé znenia dokumentov si môžete preštudovať na stránke www.pravenec.sk.

Marián Kmeťko - starosta obce

Výstava fotografií

V mesiaci október sa v našej obci uskutočnila výstava pod názvom Región Hornonitria očami fotografa Miroslava Zajíca. Fotografie nášho regiónu si mohli občania pozrieť od 6.10.2023 do 13.10.2023 pred Obecným domom v Pravenci a v prípade nepriaznivého počasia v jeho priestoroch.

Miroslav Zajíc žije v obci Poruba a vo voľnom čase sa venuje fotografovaniu nášho regiónu. K fotografovaniu sa dostal počas pracovného pobytu v Anglicku a venuje sa mu už 20 rokov. Táto činnosť ho veľmi inšpiruje a sám hovorí: „Práca s fotoaparátom je ako práca s čarovnou skrinkou, ktorá ma posúva do iného časopriestoru – do krajiny, kde sa zastavil čas, ktorý bol zároveň zaznamenaný prostredníctvom fotografií, čím sa stávajú momenty a osoby nesmrteľnými.“

Zameriava sa na viaceré žánre, no predovšetkým na ľudové zvyky a tradície, folklór, architektúru, na krajinkársku a portrétnu fotografiu,... Svojou činnosťou sa snaží zviditeľniť nielen náš región, ale aj obec Poruba.

Je publikovaný aj v rôznych článkoch ako víťaz niektorých ročníkov súťaží *Horná Nitra mojimi očami a tradície nášho kraja*.
Miroslava Majzlanová

Október – mesiac úcty k starším

Milá babka, milý dedko, spravíte vždy pre nás všetko.

Hoci svoje roky máte, vždy sa o nás postaráte.

Túžime byť stále s vami ako keď sme boli malí.

Ďakujeme za to všetko, ľúbime vás nadovšetko.

(Nela Mikulášiková)

Mesiac október by mal byť pre nás všetkých aj pripomienkou, ako si uctiť starších ľudí v našom okolí. Úcta k starším ľuďom by mala byť prirodzenou súčasťou nášho života.

V spolupráci s obecným úradom a speváckou skupinou Vrbinka sme pripravili krátky program spojený s príjemným posedením pre občanov, ktorí v tomto roku oslávili svoje životné jubileá.

60 rokov oslávili:

Cicko Július, Čavojská Lýdia, Ertl Stanislav, Jánošíková Bibiána, Jánošková Elena, Kantor Andrzej, Kmeť Igor, Kmeťko Štefan, Kmeťová Jarmila, Kobela Peter, Kučera Milan, Majzlan Dušan, Majzlan Pavel, Michalová Elena, Obert Jaroslav, Pekara Vladimír, Petřík Ivan, Petříková Gabriela, Poliaková Soňa, Šimková Mária

70 rokov oslávili:

Bišofová Viera, Ing. Brtka Juraj, Hanusková Oľga, Ivančík Zdeno, Juhás Gabriel, Juhásová Eleonóra, Kopecká Margita, Krupa Viliam, Lukačka Pavel, Majzlan Jozef, Majzlanová Hildegarda, Matiaško Jozef, Pekár Jaroslav, Polrecká Helena, Pupáková Oľga, Rovenská Mária, Vážan Jozef

80 rokov oslávili:

Humajová Mária, Kmeťková Mária, Mendel Ľudovít, Müller Milan, Richterová Anna, Valková Anna, Žulko Eugen

90 rokov oslávili:

Eckhardtová Rozália, Obert Urban, Val Ján

A krásnych 92 rokov sa dožila Žigmundová Irma

Ďakujeme jubilantom, ktorí prijali naše pozvanie a poďakovanie patrí aj všetkým účinkujúcim: Karolínke Kmecovej, Zuzke Majzlanovej, Nelke Mikulášikovej a speváckej skupine Vrbinka za pekný program.

Miroslava Majzlanová

Vlajka obce Pravenec

Obecná vlajka má podobu piatich pozdĺžnych pruhov žltého, bieleho, červeného, žltého a bieleho. Vlajka má pomer strán 2 : 3 a ukončená je tromi cípmi, t. j. dvomi zástrihmi, siahajúcimi do tretiny jej listu. Farebnosť pruhov na vlajke je daná farbami obecného erbu. Obec sa spomína v roku 1267 ako Prona, z roku 1387 ako Kysprona, z roku 1484 ako Kysprawncza, z roku 1498 ako Prawencze, z roku 1773 ako Pravenecz, maďarsky Pravenec, Kispróna, nemecky Kleinproben. Patrila Diviackovcom, v 15. storočí Bossányiovcov, v roku 1553 Krištofovi Šurianskemu, v roku 1640 panstvu Bojnice, v 17.-19. storočí Bossányiovcov, Majthényiovcov, Újfalussyovcom.

Mirko Šovčík

Tradície Pravenca v premenách času

Naše tradície a zvyky predstavujú bohatstvo, ktoré sme zdedili po svojich predkoch. Rozmanitosť týchto tradícií a zvykov bola taká obrovská, že sa líšili nielen v rámci jednotlivých regiónov, ale dokonca i jednotlivých dedín. Všeobecne sú považované za dávnové, a len málo podliehajúce skúške času. Táto malá exkurzia do tradičnej kultúry Pravenca nás ale presvedčí, že tradície a zvyky majú svoju históriu, menia sa, mnohé zanikajú a naopak, vznikajú nové.

Život Pravenčanov bol v minulosti spätý s poľnohospodárstvom, ktorému sa venovala väčšina obyvateľstva. Doplnok tvorilo hrnčiarstvo, furmanky (dialkový rozvoz), výroba šindľov a kupčenie s dobytkom. Všetko to boli ale doplnkové činnosti. Ďalším špecifikom Pravenca bola zemepanská príslušnosť k Bošániovcov a z toho vyplývajúca určitá izolovanosť, pretože všetky dediny v doline patrili pod bojnické panstvo. Ďalším dôležitým faktorom bolo susedstvo s nemeckou enklávou s centrom v Nemeckom Pravne.

Prvá zásadná zmena, ktorá ovplyvnila život našich predkov, bolo zrušenie poddanstva v roku 1848. Naši prarodičia už nemuseli plniť poddanské dávky, získali vlastnú pôdu a mohli sa sťahovať. Ďalším významným míľnikom bolo postavenie kostola v roku 1891. Na sobášne a ďalšie náboženské obrady sa už nemuselo dochádzať do farského kostola v Brezanoch. Približne v tom istom čase začala aj početnejšia migrácia za prácou a navrátilci prinášali domov nové poznatky, zručnosti, ba aj kultúrne rozhlady. Vznik Kolónie na zelenej lúke zase konfrontoval tradičný spôsob života s prisťahovalcami nielen z územia Slovenska, ale aj spoza hraníc, ktorí sa odlišovali nielen nárečím, ale aj zvykmi a tradíciami.

Z priestorových dôvodov sa nemôžeme venovať celému bohatstvu ľudovej kultúry, ktoré ale bude obsiahnuté v Monografii Pravenca. V tomto príspevku spomeňme aspoň Vianoce.

Vianoce

Pravdepodobne najobľúbenejší sviatok. Aj pri tomto sviatku došlo k zásadným zmenám v jeho formálnej podobe. Niekedy v polovici 19. storočia postavili Kuzmovci v kaštieli prvý vianočný stromček a pravdepodobne aj oni neskôr spopularizovali Tichú noc. Všetko „obkukali“ u mešťanov v Nemeckom Pravne. Pravenčania si pôvodne vešali stromček (teda vrcholček) na hradu a veľmi jednoducho ho ozdobovali. Postupne symbol Vianoc nahradil stojací stromček, pôvodne ozdobený ovocím a až po vojne pribudli sklenené gule a sviečky. Vianoce, teda Štedrý večer, bol pôvodne pôstnym dňom, preto jedálničiek pozostával z oblátok s medom, pučiek, kyslej hribovej polievky a od nezisteného času aj kaprom. Keď spomínam na zvyky, tak mama nám deťom urobila medom križik na čelo a otec povedal krátky príhovor s viňšom.

Najkrajšou časťou Vianoc bolo spievanie kolied. Spevácke „skupiny“ tvorili rovesníci, pričom mladší spievali „Povedzte nám pastierkovia“, starší Tichú noc. Mladší neodmietli korunu či sladkosť, starší zase za pohárik. Niekedy to boli celkom početné skupiny aj okolo 20 spevákov, doplnené hudobnými nástrojmi. V dnešných časoch si sviatok zachoval povest' výnimočnosti, napriek značnej komercializácii. Rodiny sa niekedy stretali zásadne v rodičovskom dome, dnes pribúda trávenie Vianoc už aj v prírode, v exotických krajinách, a pod.

Spracoval: Jozef Majzlan

pokračovanie v budúcom čísle (marec)

Svetový víťaz

Dňa 24. augusta 2023 sa konala svetová výstava psov World dog show GENEVA WDS 2023, na ktorej sa úspešne umiestnila 10 mesačná fenka BAILLEYS Tequila Puppy pod vedením Kataríny Hudečekovej, ktorá je aj zakladateľkou dnes už úspešnej chovateľskej stanice TEQUILA PUPPY. Sučka z Pravenca získala titul SVETOVÝ VÍŤAZ - JUNIOR WORLD WINNER a JBOB (JUNIOR BEST OF BREED- najlepší mladý predstaviteľ plemena).

Toto nádherné ocenenie je možné získať len správnym výberom šteniatka, tvrdou prácou, výcvikom, láskavým prístupom, súhrou psíka a človeka a v neposlednom rade aj úpravou exteriéru psíka (súbor vonkajších vlastností), ktorý Katarína Hudečeková pripravuje sama nielen svojim, ale aj mnohým iným, výstavne úspešným psom, a to v SALÓNE PRE PSOV KEYSI v Pravenci.

Katarína má dlhoročné skúsenosti s chovom, handlingom (spôsob manipulácie so psom) a prípravou plavých briardov na výstavy, o čom svedčia aj jej predošlé úspechy so sučkou KEYSI na úrovni Európy, ktorá sa stala šampiónkou v šiestich krajinách EU. Chovnú stanicu TEQUILA PUPPY si Katarína založila v roku 2017 a do chovu si vtedy po precíznom odsledovaní rodokmeňa kúpila šteniatko plavého briarda KEYSI a začala tvrdo pracovať na tom, aby raz bola úspešná chovateľka kvalitných a oceňovaných

Mikuláš a rozsvietenie vianočného stromčeka

Opäť prišiel deň, ktorý značí, že Vianoce sú za dverami. Sviatok sv. Mikuláša je dňom, na ktorý netrpezlivo čakajú všetky deti, lebo dúfajú, že si po roku opäť nájdu vo svojej čižmičke tie najlepšie sladkosti. Táto tradícia siaha do ďalekej minulosti. Mikuláš z Myry alebo sv. Mikuláš bol biskupom a počas svojho života pomáhal ľuďom. Bol veľmi štedrý a preslávil sa hrdinským činom, s ktorým sa viaže aj tradícia rozdávania darčiekov.

Mikuláš spolu s anjelom a čertom túto tradíciu neporušili ani tento rok a 5. decembra 2023 opäť zavítali aj do našej obce. Už z diaľky počuli básničky a pesničky, ktoré sa ozývali z malej sály obecného domu plnej detí. Mikuláš obdaril každé dieťa sladkým balíčkom, rozsvietil nám vianočný stromček a pobral sa preč, aby mohol ísť obdarovať aj ďalšie deti. Detičky sa mohli zabaviť na mikulášskej diskotéke, zatiaľ čo sa ich rodičia a ostatní občania zohriali pri varenom vínku a čaji. Za spoluprácu ďakujeme DJ-ovi Urbimu a samozrejme aj Mikulášovi, čertovi a anjelovi.

Miroslava Majzlanová

Vianočný koncert

15. decembra 2023 sa v malej sále Obecného domu v Pravenci konal „Vianočný koncert“ folklórnej skupiny Lubená spojený s vianočnou kapustnicou a punčom.

psov. Prajeme jej veľa ďalších úspechov a pevne veríme, že ešte budeme počuť o takýchto a podobných úspechoch obyvateľky našej malej, ale vďaka takto aktívnym ľuďom už aj vo svete známej obce Pravenec.

Marián Hudeček

Lahodný čaj na zimu

Prevoňajte si svoj príbytok zázračným čajom, ktorý má mnoho pozitívnych účinkov na náš organizmus. Stačí zaliať kávovú lyžičku mletej škorice horúcou vodou a po ochladení pridať kávovú lyžičku medu. Môžete ho kombinovať aj s inými prísadami- kurkumou, sladkým drienkom, kardamómom alebo zázvorom. Má protizápalové, detoxikačné a vraj aj afrodiziakálne účinky.

Vychutnajte si aj čaj s badiánom, klinčekmi a škoricou. Zalejte horúcou vodou, nechajte 5 minút lúhovať, precediť, pridať kondenzované mlieko a podávať.

Spracovali: Mgr. Jolana Majzlanová a Klaudia Majzlanová

Vianoce v našich srdciach

Drahí priatelia, milí spoluobčania. Asi každý z nás v tomto adventnom čase navštívi poštu v našej dedinke. Ja každý rok nakupujem pohľadnice. Rada ich posielam svojej rodine a priateľom. Osobné, rukou písané, netechnické priania. Nechceme si „vytvoriť“ pohľadnice lásky, nechať sa rozcitlivieť spomienkami na detstvo? Naše vianočné nákupy, horúčkovité chodenie po obchodoch, to úzkostlivé vyberanie darov, zakrývajú skutočnosť Vianoc, túžbu po dobre, krásu a láske.

Zapálme oheň lásky v tomto sviatočnom období. Dobré viem, že život niekedy bolí, že život je aj námaha, prináša úzkosť, odmietanie, pohrdanie. Napriek tomu všetkému znovu a znovu, ani nevieme odkiaľ, sa v nás zažíva nová nádej, nový oheň. Oheň, ktorým by sme chceli osvietiť svet, oheň lásky. V Betlehemskej dieťaťi začal horieť plameň a ja verím, že tento plameň zacítíme vo svojich srdciach, že budeme vedieť povedať- „Bez lásky som nič.“. Tomu verím a vám to zo srdca prajem.

Zita Gromová

Zabíjačka

Slováci sú známi svojou láskou k tradíciám, ku ktorým patrí aj zabíjačka, ktorá býva spojená s predvianočným alebo s fašiangovým sviatkom. Čas, kedy sa stretnú a spoločne zabavia aj narobia rodinní príslušníci a priatelia. Domáca zabíjačka bývala vždy veľkou udalosťou. Prípravy na ňu sa robili už dávno predtým. Ako dieťa si pamätám, že sa zišli ženy u babky, aby pripravili cestoviny do skvelej zabíjačkovej polievky. Na mriežke vytvárali pomocou zastrúhaného drienka dokonalé slimačie ulitky, gágoríky/ v maďarčine (csiga tészta). Ráno nás najviac desil kvikot „obete“. Napriek tomu sme si vychutnávali raňajky z dusenej krvi s cibuľou a opražené ucho a chvost z prasaťa. Tradície sa v podstate zachovali doteraz. Inak tomu nebolo ani v našej obci. 18. novembra 2023 pozýval Futbalový oddiel v Pravenci v Dedine a 9. decembra 2023 Tenisový oddiel v Pravenci na každoročnú zabíjačku. Gurmáni si mohli pochutnať na kapustnici, zabíjačkovej kaši, tlačénke, klobáske, jelítke/ hurke/, oškvarkoch a paprikovom laloku. Tieto dobroty mohli zapíjať vareným vínkom.

Všetkým zaangažovaným ďakujeme za skvelé pochúťky.

Mgr. Jolana Majzlanová

Kniha nikdy nesklame

Kniha patrí medzi najobľúbenejší darček. Ponúkame vám tituly kníh od spisovateľov, ktorých sme vám v rozhovore s nimi už v našich

obecných novinách predstavili.

Peter Šloser v šiestej detektívke „Profesori zločinu“ opäť otvorí trinástu komnatu a prevedie nás nepoznaným svetom policajného zákulisia a zločinu, s ktorým tridsať rokov aktívne bojoval. Autor, ktorý prežil horúce vody v NAKA / Národná kriminálna agentúra/, nás núti zamyslieť sa, kto sú skutoční zločinci v systéme stavanom na zásadách spravodlivosti. Dvanásť kniha Zdenky Wenzlovej Švábekovej „ Neignoruj pocity“. Pätnásťročná Barbara zostáva po desivom zážitku bez oboch rodičov. Šialená matka- alkoholička, žena židovského pôvodu, zanecháva po sebe písomný odkaz a v duši dievčaťa obrovský zmätok. Po panickom ataku sa dostáva do domácnosti sestry nebohého otca. Nečakane sa ocitá v rukách agresívneho a sexuchtivého strýka...Celý a konečný príbeh sa dozviete po prečítaní tejto knihy.

Mgr. Jolana Majzlanová

Zbojník z Pravenca

Ako zbojník je zo 17-18. storočia známy v Pravenci a na Slovensku najmä Jánošík. Ale dodnes ste asi nevedeli, že v Trenčíne v roku cca 1650 zajali Daniela Gregoríka z Pravenca, ktorý sa dopustil "krádeže a zбоgstwa". Spolu so Štefanom Godajom z Považia ich dolapili a súdili v Trenčíne. Godaj ukradol v Žiline 20 zlatých a ešte k tomu ušiel z väzenia zo zámku v Bytči.

Pravenčan Gregorík sa priznal ku krádeži peňazí v Modre a vzhľadom k nízkemu veku ho odsúdili "iba" na tri dni bičovania do krvi. Čo vzhľadom k tej dobe bola naozaj len prechádzka ružovou záhradou, resp. taký predĺžený wellness víkend. Kludne mohol vyfasovať akúkoľvek tortúru, nakoľko neexistovalo právo v dnešnej podobe a objektívny trest už vôbec. Kludne mohol schytať len hladomorňu, alebo sa vykúpiť, alebo sa niekto dôležitý mohol prihovoriť, ale do úvahy pripadalo aj napichnutie na kôl či lámanie na kolese. Samozrejme bez podmienky, alebo odvolania ako to je dnes.

Jeho komplic sa počas tortúry priznal k iným krádežiam a tak dostal trest obesenia, čo vzhľadom k dobe bolo tiež akože "za dobré správanie". Ale pri mučení sa ľudia priznali k všetkému čo im čítali (kládli za vinu) a ešte aj navyše. Lebo ešte nikomu neproselo na zdraví a psychike máčanie hlavy v horúcej vode, prerazenie nohy hrotmi v čižme, pichanie horúcich ihiel pod nechty, lámanie končatín, drvenie prstov či trhanie svalov a šliach a iné presvedčovacie metódy.

Najbližšia šibenica v Pravenci?

Vo všeobecnosti sa šibenice stavali na viditeľných miestach ako kopčeka, či vršky s menom ako Šibeničný vrch, Šibeničky, Golgota, Galgenberg...čo je aj meno Pravňanského pivovaru kde sa zakladateľ Robo odvoláva nasledovne: „Pivovar som nazval Gelgenberg, čo v nemčine znamená Šibeničný vrch. Takýto vrch sa nachádza u nás neďaleko od pivovaru, kúsok za obcou. Tento vrch nemá svoje meno bezdôvodne, v roku 1636 tu obesili akéhosi delikventa za krádež ovce z domu istého Šustera a niekedy na prelome nasledujúceho storočia tu zasa prievidský kat upálil istú bezbožnú ženu, zrejme obvinenú z čarodejníctva.“ Podstata šibenice bola, aby bola na vstupe do mesta/lokality a aby návštevníci so zlým úmyslom pochopili že "tu sa nekradne/nezabíja" a tu systém funguje. Pretože na šibenici sa hompálali mŕtvi ľudia až dokedy sa nevešali ďalší - takže na neurčito. Takže hompálajúce pozostatky tiel hovorili k návštevníkom jasnou rečou.

*čerpá som z dokumentov Trenčianskeho župného súdu z daného obdobia, ktoré zverejnil časopis Historická revue. Ako inak k téme sa pred časom vyjadril aj vážny člen skupiny a náš lokálny bádateľ Jozef Majzlan a dokresľuje to moju tému pre tých čo ich to zaujalo:

Niečo o trestoch.

Byť poddaným, ako boli naši predkovia, nebol práve záviadeniahodný údel. Iste si pamätáte z hodín dejepisu, že poddaní museli odvádzať peňažné i naturálne dávky a aby sa

nenudili, tak mali aj pracovné povinnosti na pánskom, ktoré mala ale každá dedina iné. Akí boli naši Bošániovci pánmi, zatiaľ neviem-pátram v prameňoch. Ale zaiste sa veľmi nelíšili od iných pánov. Tresty za prehrešenia bývali často kruté. Aby sme veľmi nevyskakovali, tak veľký výchovný účinok musela mať šibenica, ktorú mali Bošániovci zriadenú blízko Diviackej Novej Vsi smerom na Brezinu. Pretože naši páni mali aj hrdelné právo. Šibenicu mali zbúrať naši predkovia v roku 1848.

U susedov v Nemeckom Pravne mali tiež šibenicu na Šibeničnom vrchu, na mieste nedávno zrušenej skládky komunálneho odpadu smerom na Majzel-Vyšehradné. A nebola len na výstrahu! V roku 1636 ukradol nejaký nešťastník ovce v dome M.Schustera a pri čine ho prichytili. No nezabili by ste ho!?! Tak ho obesili... O storočie neskôr ešte horšie dopadla nejaká ženská, ktorá si dovolila byť bezbožná. Nevieme, čo si máme predstaviť pod bezbožnosťou v roku 1730, ale zrejme ju považovali za čarodejnicu. V tom čase Pravňania nemali kata, a tak si ho "požičali" za vyše 27 zlatých z Prievidze. Tento pán, ktorý v tých časoch požíval úctu i rešpekt, nešťastnicu upálil. Zrejme ju predtým podrobili mučeniu, ako bolo v podobných prípadoch bežné, pretože previnilec sa musel priznať. Upálenie bolo iste za účasti celého mestečka a takúto udalosť si nenechali ujsť ani obyvatelia susedných dedín, teda aj Pravenčania. Menších previnilcov zvyčajne potrestali len nejakou amputáciou zbytočnej končatiny, ale zrejme nie často, pretože by prišli o pracovnú silu. Preto bolo častejšie korbáčovanie na dereši. Najmenším trestom bol pranier, teda akýsi stĺp, o ktorý priviazali previnilca na posmech celej obce.

Na moje prekvapenie aj vtedy všetko "pečlivé" dokumentovali a zapisovali. Vtedy frčali obľúbené chuťovky ako trhanie a pálenie masa, pichanie horúcich ihiel pod nechty, trhanie svalov a šliach, drvenie končatín, ale aj "oddychovka" ako bičovanie. Ak sa nepriznal ani potom - tak bol nevinný. Síce nevinný, ale súci na ARO a invalidný dôchodok, ktorý ale neexistoval.

K pracovnému náradiu teda neodmysliteľne patrili drvič prstov, trhač jazyka, štiepač lebky, štiepač kolena a iné "wellnes vychytávky". Škripec ten ani nejdem spomínať - to bola povinná jazda podľa mňa. Na Orave zase preferovali lízanie nohy (pišťale) kozou až do kosti, lebo má udajne drsný jazyk.... alebo napichnutie zadkom na kôl, kým gravitácia neurobila svoj kus práce a kôl nevyšiel ústami. Proste na Orave dobre, na Orave zdravo. Pre ženy mali ako správni "gentleman" vyvinutý trhač prs. Veď ako inak by ste vyhnaní diabla z čarodejnice? Ak mal kat pocit, že spravodlivosti nebolo učené zadost', tak odrezal pár pásov kože z chrbta, pracovná sila zostala k dispozícii, ale aby bolo jasné, kto je šéf. Ako vyzeralo šťastie v mučiarni?

To sa dozviete v budúcom čísle.

Spracovali: Martin Jánošík a Jozef Majzlan

Turistické okienko

Za pár dní sa dočkáme najkrajších dní v roku, ale predtým sa ešte vrátim späť k jesennej turistike.

Po Jahňacom štíte nasledoval výstup na Veľkú Raču, najvyšší vrch Kysuckých Beskýd. Nachádza sa nad dedinkou Oščadnica. My sme si vybrali pomerne dlhú trasu, ktorá viedla po hranici Poľska so Slovenskom. Na vrchole nás privítala vynovená chata, kde sa dalo posilniť poľskými špeciálnymi polievkami, ktoré moc našim chuťovým po-

hárikom neulahodili. Zato výhľady z rozhľadne všetko napravili. Veľká Rača je najväčšia a najvyššie položená prírodná rezervácia Kysúc. Na spiatocnej ceste sme sa zastavili pozrieť prvý a najpresnejší orloj na Slovensku, nachádzajúci sa v Starej Bystrici.

Ďalší spoločný turistický cieľ bola chata na Klačianskej Magure. Celú cestu nás sprevádzalo sneženie a pohľad na pocukrované stromy nám spríjemňoval dosť strmé stúpanie ku chate. Tu sme sa rozdelili na dve skupiny.

Jedna ostala v teple na chate a ostatní pokračovali na Suchý v Malej Fatre. Snehu pribúdalo, celý les bol odetý do biela, príroda nás milo prekvapila. Z vrcholu sme síce žiadny výhľad nemali, ale aj tak sme sa spokojní vracali späť. Na chate sme si zajedli tentokrát vynikajúce polievky a takto zohriati sme pokračovali až do Lipovca.

Zatiaľ poslednou akciou nášho klubu bol výstup na „náš Kľak“ z Vrúcka. Trasu sme zvolili popri Klačskom vodopáde, ktorý bol už krásne vyzdobený cencúľmi. Cesta nebola jednoduchá, snehu bolo dosť a chodník sme si museli prešľapať. Stálo to však zato, stromy aj lúky boli zasypané snehom, celé to vyzeralo ako v rozprávke. V tomto krásnom prostredí stojí útulňa Javorinka, ktorá nám ponúkla teplo a oddych, zjedli sme naše desiater a spokojní sa vracali späť k autobusu.

Toto by bolo zatiaľ všetko o nás a o našich cestách prírodou a budeme radi, ak sa k nám pridáš.

TK Pravenec Lýdia Mendelová

Futbalové okienko

Naši futbalisti odohrali nasledovné zápasy:

VII. liga muži

7.10. Pravenec - Žabokreky nad Nitrou	0:0
14.10. Diviacka Nová Ves - Pravenec	1:3
28.10. Pravenec - Dolné Vestenice	4:1
4.11. Nitrianske Rudno - Pravenec	0:0

V celkovej tabuľke na 4. mieste s 26 bodmi.

IV. liga - U15 "A" Sever žiaci

8.10. Pravenec - Poruba	0:8
15.10. Opatovce nad Nitrou - Pravenec	2:0
22.10. Pravenec - Cígel	0:3
29.10. Valaská Belá - Pravenec	1:2
26.8. Pravenec - Bojnice	1:7
11.9. Ráztočno - Pravenec	3:1

V celkovej tabuľke na 8. mieste s 12 bodmi.

Všetkým našim futbalistom prajeme veľa síl a výborné športové výsledky.

Spracoval z <http://www.oblfzprivedza.sk/>: Mgr. Roman Mik

Nikdy nestratíš niekoho, koho nosíš vo svojom srdci. Možno stratíš jeho prítomnosť, hlas, jeho vôňu. Ale to, čo si sa od neho naučil, čo zanechal v tvojom srdci, to nestratíš nikdy.

Brecko Jozef	76r.	Pravenec 97
Farkaš Ján, Ing.	68r.	Pravenec 343
Šifalovičová Mária	77r.	Pravenec 275

Ospravedlňujeme sa celej rodine za nesprávne uverejnené meno zosnulej Evy Kmetkovej.

Milí budúci priatelia a všetci známi, tak už som konečne medzi vami.

Sonnemannová Sarah november 2023

Vaše nápady, pripomienky, postrehy a príspevky radi uvítame aj v nasledujúcom čísle.

S vašou spoluprácou bude čítanie našich novín pestrejšie a zaujímavejšie pre všetkých.

Vašu poštu prijímame: V obecnej schránke, ktorá je umiestnená na OcÚ Pravenec a v časti kolónia v obecnej knižnici. Na e-mail: pravencan@centrum.sk

Pravenčan(ka) - noviny pre občanov a priateľov obce Pravenec, EČ: EV50/08, ISSN 1337-8457

Vydáva - Obec Pravenec, 972 16 Pravenec 208, IČO: 00318434, nepredajné. Redakčná rada si vyhradzuje právo na konečnú korektúru a redigovanie - úpravu textov. Nevyžiadané rukopisy, fotografie a kresby redakcia nevracia. Za pochopenie ďakujeme.

Redakčná rada - Predseda: Marián Kmetko, šéfredaktorka: Mgr. Jolana Majzlanová, členovia: Klaudia Majzlanová, Jolana Bobocká, Mgr. Roman Mik, Ing. Miroslav Dzina.

Grafická úprava - Mgr. Roman Mik. Autorské práva sú vyhradené a vykonáva ich vydavateľ. Akékoľvek rozmnožovanie časti alebo celku textov, fotografií, grafiky akýmkoľvek spôsobom, v slovenskom, ale aj v inom jazyku bez písomného súhlasu vydavateľa je zakázané. Fotografie sú chránené autorským zákonom. Podpísané články vyjadrujú názory autorov a nemusia byť totožné so stanoviskom redakcie a vydavateľa.